

Budget 2025

Det politiske arbejde i
budgetlægningen

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	1
2	Lovgrundlag vedrørende budgetarbejdet.....	1
3	Det politiske arbejde i budgetlægningen.....	2
3.1	Møder og budgetseminarer	3
3.2	Udgangspunktet for budgetlægningen	4
3.3	Fastsættelse af spareramme	4
3.4	Arbejdet med spareforslag, udvidelsesforslag og anlægsforslag	5
3.5	Sager fra fagudvalg med konsekvens for økonomien i 2025 og overslagsårene	5
3.6	Ansøgninger til budgettet fra eksterne parter.....	5
3.7	Aftale om kommunernes økonomi	5
3.8	Budgetseminar 1 den 20. juni 2024	5
3.9	Perioder med høring og kommentering af forslag.....	6
3.10	Beregning af forslag og svar på spørgsmål fra partierne.....	6
3.11	Dialog mellem HovedMED-udvalget og kommunalbestyrelsen.....	6
3.12	Budgetseminar 2 den 20. august 2024	6
3.13	Partiernes budgetforslag	7
3.14	Budgetforhandlinger den 2.-3. september 2024	7
3.15	Gennemgang og præcisering af emner i budgetforliget	7
3.16	To behandlinger af budgettet i kommunalbestyrelsen	7
3.17	Ændringsforslag til budgetforslaget.....	8
3.18	Hvor findes budgetmaterialet?	8
4	Tidsplan for den politiske proces.....	9
5	Præmisser for budget 2025.....	10
6	Administrative og øvrige forhold i budgetlægningen	12
6.1	Forslag til besparelser, udvidelser og anlæg	12
6.2	Teknisk basisbudget	12
6.3	Takster	12
6.4	HovedMED-udvalget.....	12
6.5	Tilpasning til den forventede befolkningsudvikling.....	12
6.6	Indtægter fra skatter, tilskud og udligning	12
6.7	Pris- og lønfremskrivning	13
6.8	Bloktilskudsændringer.....	13

1 Indledning

Processen for det politiske arbejde med budget 2025 er beskrevet i denne budgetvejledning, som også fastsætter en tidsplan for arbejdet. Økonomi- og Klimaudvalget planlægger en proces, så der kan være et budgetforslag klar til kommunalbestyrelsens behandling inden for de fastsatte rammer og krav.

Lovgrundlag og rammer for kommunernes budgetarbejde er fastsat i Kommunestyrelsesloven og Bekendtgørelse om kommunernes budget og regnskabsvæsen, og de væsentligste paragraffer er medtaget i afsnit 2.

Det er Økonomi- og Klimaudvalgets opgave at udarbejde forslag til kommunens årsbudget for det kommende regnskabsår til kommunalbestyrelsen inkl. budgetoverslag for en 3-årig periode (KSL § 37 og BEK §3, stk. 2).

Økonomi- og Klimaudvalgets forslag til budget inkl. overslagsår skal være udarbejdet senest den 15. september, og det skal behandles to gange i kommunalbestyrelsen med mindst 3 ugers mellemrum. Kommunalbestyrelsens 2. behandling af budgettet skal ske senest den 15. oktober (KSL §38 og BEK §2).

2 Lovgrundlag vedrørende budgetarbejdet

Kommunestyrelsesloven, Lov om kommunernes styrelse, kap. V Kommunens økonomiske forvaltning:

§ 37. Forslag til kommunens årsbudget for det kommende regnskabsår udarbejdes af økonomiudvalget til kommunalbestyrelsen inden en af økonomi- og indenrigsministeren fastsat frist.

Stk. 2. Forslaget ledsages af budgetoverslag for en flerårig periode, hvis længde fastsættes af økonomi- og indenrigsministeren.

Stk. 3. Forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag, der er endeligt vedtaget af økonomiudvalget, offentliggøres, når forslaget er tilgængeligt for kommunalbestyrelsens medlemmer.

§ 38. Økonomiudvalgets forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag skal undergives 2 behandlinger i kommunalbestyrelsen med mindst 3 ugers mellemrum.

Stk. 2. Ved 2. behandling undergives forslaget til årsbudget og flerårige budgetoverslag kommunalbestyrelsens drøftelse og beslutning. Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter fristen for 2. behandling og kan herunder fastsætte forskellige frister for nærmere angivne poster på årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag. Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om specifikationen af de poster på årsbudgettet, hvortil kommunalbestyrelsen ved årsbudgettets endelige vedtagelse skal tage bevillingsmæssig stilling.

§ 39. Det endeligt vedtagne årsbudget og de flerårige budgetoverslag offentliggøres.

Stk. 2. En kort redegørelse for indholdet af årsbudgettet og budgetoverslagene skal inden det kommende regnskabsårs begyndelse offentliggøres.

§ 40. Årsbudgettet afgiver i den form, hvori det endeligt er vedtaget af kommunalbestyrelsen, den bindende regel for størrelsen af næste års kommunale skatteudskrivning. De poster på årsbudgettet, hvortil kommunalbestyrelsen ved årsbudgettets vedtagelse har taget bevillingsmæssig stilling, jf. § 38, stk. 2, afgiver tillige den bindende regel for næste års kommunale forvaltning.

Bekendtgørelse om kommunernes budget og regnskabsvæsen, revision m.v.

§ 2. Forslag til kommunernes årsbudget og flerårige budgetoverslag udarbejdes af økonomiudvalget til kommunalbestyrelsen senest den 15. september forud for det pågældende regnskabsår. I 2019 udarbejdes forslaget for 2020 dog senest den 8. oktober.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens 2. behandling af forslaget til årsbudget og flerårige budgetoverslag foretages senest den 15. oktober. I 2019 foretages 2. behandlingen af forslaget for 2020 dog senest den 5. november.

§ 3. Der skal i årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag være balance mellem indtægter og udgifter, som de fremgår af hovedkonto 0-8 i budget- og regnskabssystemet, jf. § 1.

Stk. 2. Ændringsforslag til forslag til årsbudget skal angive, hvilken bevilling forslaget retter sig imod, samt med hvilket beløb bevillingen ønskes ændret. Balancen i årsbudgettet tilvejebringes ved forhøjelse eller nedsættelse af den kommunale indkomstskat, medmindre kommunalbestyrelsen vedtager at tilvejebringe balancen på anden måde.

Stk. 3. Perioden for de flerårige budgetoverslag fastsættes til 3 år. Ændringsforslag til de flerårige budgetoverslag skal have en sådan specificationsgrad, at oversigter i budget- og regnskabssystemet, som enten skal indsendes til staten, eller som skal foreligge i forbindelse med budgetbehandlingen, umiddelbart skal kunne udfyldes. Ændringsforslag til de flerårige budgetoverslag skal angive med hvilket beløb, posten ønskes ændret. Balancen i de flerårige budgetoverslag tilvejebringes ved forhøjelse eller nedsættelse af den kommunale indkomstskat, medmindre kommunalbestyrelsen vedtager at tilvejebringe balancen på anden måde.

Stk. 4. I årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag skal indtægterne (ekskl. anlægsindtægter) være større end eller lig med driftsudgifterne, som de fremgår af hovedkonto 0 og 2-7 i budget- og regnskabssystemet, jf. § 1.

3 Det politiske arbejde i budgetlægningen

Med budgetforliget for 2024 var der et politisk ønske om, at der indgås dialog med Indenrigsministeriet om et muligt udviklingspartnerskab med henblik på at skabe større budgetsikkerhed for de kommende år. På mødet den 17. januar 2024 besluttede Økonomi- og Klima-udvalget, at borgmesteren og viceborgmesteren igangsætter en dialog med Indenrigsministeriet herom.

Borgmesteren ønsker, at der i forbindelse med budget 2025 arbejdes med et to-årigt budget. Dvs. at der skal arbejdes målrettet på at få lagt budgettet for både 2025 og 2026, med forventning om, at opgaven næste år med budget 2026 så bliver mindre, og at der ikke vil være behov for store politiske prioriteringer og besparelser, da de allerede vil være taget. Der vil fortsat være behov for tekniske tilpasninger og justeringer, og der må også forventes et vist politisk arbejde, men måske i mindre omfang end tidligere.

Der vil altid være usikkerhed ved et to-årigt budget, da økonomiaftalerne mellem KL og regeringen kun indgås for ét år ad gangen. Derudover har Bornholms Regionskommune som altid den usikkerhed, der følger med den sene udmelding af tilskud til særligt vanskelige kommuner. Afhængig af hvad der kan aftales i et udviklingspartnerskab og dermed sikkerhed for et kendt beløb i tilskud, kan det stadig være nødvendigt at søge om tilskud fra en eventuel ekstraordinær pulje til særligt vanskeligt stillede kommuner. De senere år har økonomiaftalerne indeholdt en ekstraordinær forhøjelse af puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner, hvilket har betydet at blandt andet Bornholms Regionskommune har fået et større beløb end tidligere.

Budgetprocessen for 2025 er planlagt ud fra, at der skal udarbejdes et to-årigt budget og under hensyntagen til de faste frister, der er for budgetlægningen, jf. afsnit 2.

Der skal findes en række besparelser for at få udgifter og indtægter til at hænge sammen i 2025 og overslagsårene. Direktionen får til opgave at præsentere et administrativt sparekatalog for kommunalbestyrelsen, hvor der er set på sparemuligheder i bred forstand. Det administrative sparekatalog skal give kommunalbestyrelsen mulighed for at foretage prioriteringer, der kan danne grundlag for et to-årigt budget.

Som en del af budgetarbejdet bliver der beregnet tilpasninger af budgettet som følge af den demografiske udvikling. Der bliver også set på andre tilpasninger af budgettet af mere teknisk karakter, ligesom der i forbindelse med den administrative budgetopfølgning i august er særlig opmærksomhed på konsekvenser for økonomien i 2025 på særlige områder, hvor økonomien kan svinge meget fra år til år.

Alle forslag til besparelser, udvidelser og tilpasninger vil blive gennemgået for kommunalbestyrelsen på budgetseminarer.

Direktionen har mulighed for at pege på områder, hvor investeringer og udvidelser vil være til gavn for opgaveløsningen og understøtte de politiske strategier. Tilsvarende kan fagudvalgene have sager, der peger ind i budget 2025. Sidstnævnte sager skal være behandlet af fagudvalgene inden sommerferien.

3.1 Møder og budgetseminarer

Der planlægges med et opstartsmøde for kommunalbestyrelsen den 19. marts forud for det ordinære kommunalbestyrelsesmøde. På mødet vil administrationen sammen med eksterne oplægsholdere sætte rammen for det forestående budgetarbejde i kommunalbestyrelsen.

I løbet af processen holdes tre budgetseminarer for kommunalbestyrelsen inkl. budgetforhandlingerne.

- Budgetseminar 1 holdes den 20. juni, hvor spareforslag og øvrige forslag samt sager med økonomiske konsekvenser for 2025 bliver gennemgået.
- Budgetseminar 2 holdes den 20. august, hvor seneste status på økonomien bliver præsenteret, herunder det tekniske basisbudget og finansieringssiden.
- Budgetseminar 3 er budgetforhandlingerne, og det finder sted den 2.-3. september.

De politiske aktiviteter før og efter budgetforhandlingerne er beskrevet i resten af kapitel 3.

3.2 Udgangspunktet for budgetlægningen

Udgangspunktet for budgetlægningen er budgetoverslagsårene, som de fremgår af budget 2024.

Table 1: Resultatopgørelse, vedtaget budget 2024 samt 2025-2027

Mio. kr. - årets priser	B2024	BO2025	BO2026	BO2027
Indtægter	-3.396,5	-3.457,2	-3.614,3	-3.774,9
<i>Skatter</i>	-2.108,8	-2.151,0	-2.228,4	-2.312,7
<i>Tilskud og udligning</i>	-1.287,7	-1.306,2	-1.385,9	-1.462,2
Driftsvirksomhed	3.274,0	3.424,5	3.580,8	3.754,2
Renter m.v.	1,9	2,9	3,8	4,5
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-120,6	-29,9	-29,7	-16,2
Anlægsvirksomhed	83,8	74,4	52,1	57,6
Resultat af det skattefinans. Område	-36,8	44,6	22,4	41,5
Det brugerfinansierede område	-4,9	-5,0	-5,1	-5,2
Samlet resultat	-41,7	39,6	17,3	36,3
Øvrige poster	40,5	18,9	36,2	23,1
<i>Optagelse af lån</i>	-23,0	-20,0	-15,0	-15,0
<i>Afdrag på lån</i>	36,6	37,2	36,8	37,0
<i>Øvrige balanceforskydninger</i>	-0,2	1,7	14,4	1,1
<i>Planlagt styrkelse af kassebeholdningen</i>	27,2	0,0	0,0	0,0
Kasseforøgelse (-)/-forbrug (+)	-1,2	58,5	53,5	59,4

Resultatopgørelsen viser et underskud i 2025 på 58,5 mio. kr. og et underskud i 2026 på 53,5 mio. kr.

I begge år og i 2027 indgår en forventning om, at der modtages et tilskud som særligt vanskeligt stillet kommune på 55,0 mio. kr. årligt.

Puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner blev hævet permanent i 2021, og tre år i træk modtog Bornholms Regionskommune 35 mio. kr. i dette tilskud. Puljen blev hævet ekstraordinært til budgetlægningen for 2023 og igen til budgetlægningen for 2024. I de to budgetår har kommunen fået hhv. 82 mio. kr. og 95 mio. kr. fra puljen.

Det er altid meget usikkert, hvad kommunen får fra puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner. Det er også en af årsagerne til, at der politisk ønskes en aftale om et udviklingspartnerskab. På nuværende tidspunkt vides ikke, hvad der kan aftales af fast tilskud i sådan en aftale.

Der er en række præmisser for budgetudgangspunktet for 2025, som er nærmere beskrevet i kapitel 5.

3.3 Fastsættelse af spareramme

På mødet i marts vil Økonomi- og Klimaudvalget få forelagt en sag om økonomien i 2025, herunder de strukturelle udfordringer og opgavemæssige behov, der ligger i fremtiden. Der opstår løbende ændringer, som påvirker kommunens økonomi. Det kan være, at der administrativt vil være en anbefaling om at forvente et højere beløb i særtilskud end de 55 mio. kr., som indgår på nuværende tidspunkt. Der kan også indgå en administrativ anbefaling om at indregne en styrkelse af kassebeholdningen ved fastsættelse af sparerammen.

På baggrund af sagen vil Økonomi- og Klimaudvalget skulle tage stilling til størrelsen af sparerammen for de to budgetår. Sparerammen er udtryk for det beløb, som der samlet set skal udarbejdes spareforslag for til arbejdet med budget 2025.

Udvalgets behandling af sparerammen vil tage udgangspunkt i behovet for at finde besparelser til budget 2025 på baggrund af kendte forhold og forventninger til, hvordan områderne udvikler sig. På dette tidspunkt i processen vil det være et foreløbigt overslag på den manko, der skal findes besparelser for, men det giver et pejlemærke og et mål for administrationen at arbejde ud fra.

3.4 Arbejdet med spareforslag, udvidelsesforslag og anlægsforslag

Udgangspunktet er at der bliver udarbejdet et administrativt sparekatalog. Det betyder, at direktionen får til opgave at fremlægge et sparekatalog, og hvor der ikke lægges politiske begrænsninger på, hvad der kan ses på og arbejdes med.

Ud over spareforslag har direktionen mulighed for at komme med oplæg til udvidelsesforslag og anlægsforslag, hvis det betyder, at organisationen kan løse kerneopgaven bedre, billigere eller mere effektivt.

På udvalgmøderne primo juni vil der være en overordnet gennemgang af de administrative spareforslag, udvidelsesforslag og anlægsforslag på egne områder.

Den samlede kommunalbestyrelsen vil få en gennemgang af alle forslag på budgetseminar 1 den 20. juni.

3.5 Sager fra fagudvalg med konsekvens for økonomien i 2025 og overslagsårene

Fagudvalgene kan behandle sager, der har en økonomisk konsekvens i 2025 og overslagsårene. Disse sager skal indgå i materialet til budgetforhandlingerne, og de skal derfor senest være behandlet på udvalgenes møder primo juni og gerne før. Dermed kan sagerne blive præsenteret for den samlede kommunalbestyrelse på budgetseminar 1.

3.6 Ansøgninger til budgettet fra eksterne parter

Der kan være eksterne parter, som ønsker at sende en ansøgning til kommunalbestyrelsens drøftelse af det kommende budget.

På kommunens hjemmeside er en formel indgang for eksterne parter, der gerne vil have kommunen til at deltage i et projekt.

Link til hjemmesiden: blanket.brk.dk/da/webform/ansoegningsformular_til_projekt_

Hvis en ansøgning har økonomisk virkning og dermed skal behandles i forbindelse med de årlige politiske budgetforhandlinger, skal ansøgningen være indsendt senest den 1. maj.

3.7 Aftale om kommunernes økonomi

Aftalen mellem KL og regeringen om kommunernes økonomi for 2024 forventes klar medio juni 2024. Kommunalbestyrelsen orienteres på budgetseminar 1 om, hvilke økonomiske konsekvenser aftalen har for Bornholms Regionskommune.

3.8 Budgetseminar 1 den 20. juni 2024

Den 20. juni holder kommunalbestyrelsen budgetseminar 1 med fokus på seneste status på kommunens økonomi for de kommende to budgetår, spareforslag, udvidelsesforslag og anlægsforslag, samt eksterne ansøgninger og andre sager med konsekvenser for økonomien i 2025.

På budgetseminaret vil materialet blive præsenteret, og der vil være mulighed for at spørge ind til de forskellige forslag.

3.9 Perioder med høring og kommentering af forslag

Direktionen og centercheferne tager ansvar for at MED-systemet bliver involveret i budgetarbejdet jf. MED-aftalen. Dvs. at ud over den traditionelle mulighed for at udtale sig, så inddrages MED-systemet i udarbejdelsen af spareforslag, før de forelægges i endelig form.

Efter budgetseminar 1 sendes de forskellige forslag i høring hos de høringsberettigede parter og til drøftelse i MED-systemet for at få kommentarer, der kan kvalificere den politiske beslutning ved budgetforhandlingerne.

De høringsberettigede parter er: Ældepræstet, Handicaprådet, Idrættens Videns- og Kompetenceråd samt Folkeoplysningsudvalget.

Efter kommunalbestyrelsens budgetforhandlinger i starten af september vil nye og ændrede forslag også blive sendt i høring hos de høringsberettigede parter og til drøftelse i MED-systemet for at få kommentarer, der kan kvalificere den politiske beslutning inden 2. behandlingen af budgettet.

Den første udtalelisesperiode / høringsperiode er fra den 25. juni til den 15. august.

Den anden udtalelisesperiode / høringsperiode er fra den 11. september til den 25. september.

Der vil typisk være flere end de høringsberettigede og MED-systemet, som kommer med bemærkninger til budgetforslagene. Der er tradition for at alle indkomne kommentarer sendes videre til kommunalbestyrelsen.

Kommentarer og høringssvar skal sendes til oep-budget@brk.dk senest ved udløb af udtalelisesperioden / høringsperioden. Administrationen samler kommentarer og høringssvar, og sender dem til kommunalbestyrelsen, og de lægges også ud på kommunens hjemmeside.

3.10 Beregning af forslag og svar på spørgsmål fra partierne

De enkelte partigrupper kan have forslag til det kommende budget, som skal med til budgetforhandlingerne. Hvis partierne i den forbindelse har brug for administrationens hjælp til beregninger, kan dette ske ved at sende en mail med beskrivelse af forslaget til direktionen senest den 26. juni kl. 12. Administrationen vil herefter bestræbe sig på at have beregninger og svar klar til den 15. august, hvorefter materialet sendes samlet til kommunalbestyrelsen.

3.11 Dialog mellem HovedMED-udvalget og kommunalbestyrelsen

I løbet af budgetprocessen vil HovedMED-udvalget invitere kommunalbestyrelsen til et dialogmøde om den del af budgetbehandlingen, der vedrører budgettets konsekvenser for arbejds-, personale-, samarbejds- og arbejdsmiljøforhold i regionskommunen. Datoen for dialogmødet er ikke fastsat endnu.

3.12 Budgetseminar 2 den 20. august 2024

Senest den 1. juli skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet melde skatter, tilskud og udligning ud til kommunerne. Sideløbende hermed arbejder administrationen på at kvalificere forventningerne til økonomien i 2025. Der laves bl.a. analyser og budgetopfølgninger på særlige

udgiftsområder for at kunne give kommunalbestyrelsen bedste bud på mulige forbedringer og udfordringer på udgiftssiden.

Kommunalbestyrelsens budgetseminar 2 holdes den 20. august, hvor administrationen vil give en status på økonomien og det tekniske basisbudget.

3.13 Partiernes budgetforslag

Partierne opfordres til at fremsende et budgetforslag til budgetforhandlingerne. Den 20. august fremsendes et budget-regneark, som kan bruges til det.

Partiernes budgetforslag skal sendes til Økonomi og Personale (oep-budget@brk.dk) samt den øvrige kommunalbestyrelse senest den 31. august kl.18, så alle parter har mulighed for at forberede sig til drøftelserne om budgettet.

Partiernes budgetforslag bør være i balance, og engangsindtægter bør ikke være finansieringsgrundlag for varige driftsudgifter.

3.14 Budgetforhandlinger den 2.-3. september 2024

Budgetforhandlingerne finder sted den 2.-3. september, hvor kommunens samlede økonomi drøftes med henblik på at opnå budgetforlig i kommunalbestyrelsen. Der vil være fokus på at et forlig for en to-årig periode.

Budgetforhandlingerne gennemføres med mulighed for en bred inddragelse af hele kommunalbestyrelsen i et budget, som afspejler de politiske visioner og indsatsområder.

Jf. den fælleskommunale budgetkoordinering, som er nærmere beskrevet i kapitel 5, har Bornholms Regionskommune en forpligtelse til at bidrage til at kommunerne under ét overholder økonomiaftalen mellem KL og regeringen. Det vil være et element i budgetforhandlingerne at kommunalbestyrelsen forholder sig til, hvordan kommunen kan bidrage til overholdelse af rammerne for service, anlæg og skat.

3.15 Gennemgang og præcisering af emner i budgetforliget

Hvis der er behov for det, mødes gruppeformændene i forligskredsen den 9. september for at gennemgå og præcisere emnerne i budgetforliget samt kvalitetssikre materialet i forhold til indhold og ansvar, herunder sikre at det til de enkelte emner fremgår, om der skal udarbejdes kommissorium, analyser eller lignende, og hvornår disse skal politisk behandles.

3.16 To behandlinger af budgettet i kommunalbestyrelsen

Økonomi- og Klimaudvalget oversender budgettet til kommunalbestyrelsen på mødet den 12. september 2024.

Kommunalbestyrelsen skal herefter behandle budgettet to gange med mindst tre ugers mellemrum. Der er førstebehandling i kommunalbestyrelsen den 19. september 2024, og andenbehandlingen af budgettet i kommunalbestyrelsen er den 10. oktober 2024.

Ved budgetvedtagelsen i oktober fastsætter kommunalbestyrelsen de økonomiske rammer for de enkelte udvalg. Udvalgene skal efterfølgende sikre, at der er overensstemmelse mellem serviceniveau, kvalitetsstandarder og bevilling.

3.17 Ændringsforslag til budgetforslaget

Jf. Forretningsordenen for kommunalbestyrelsen i Bornholms Regionskommunen, §12, stk. 2 kan kommunalbestyrelsen ”med hensyn til sager, der undergives 2 behandlinger, vedtage at sætte en frist for fremsættelse af ændringsforslag og underændringsforslag, og i så fald kan de ikke fremsættes efter fristens udløb, medmindre kommunalbestyrelsen med stemmeflerhed stemmer for det.”

Det betyder, at ændringsforslag kan fremsættes på selve mødet, hvis der er stemmeflertal for det, også selv om der er sat en frist for fremsættelse af ændringsforslag.

Af hensyn til administrationens forberedelse af sagen til 2. behandling i kommunalbestyrelsen, herunder afstemning, og af hensyn til kommunalbestyrelsens behandling henstilles medlemmerne af kommunalbestyrelsen til at fremsende skriftlige ændringsforslag til budgetforslaget senest den **27. september kl. 8.00.**

Efter bekendtgørelse om kommunernes budget- og regnskabsvæsen (§ 3, stk. 2), skal ændringsforslag til budgetforslaget angive, hvilken bevilling forslaget retter sig imod, samt med hvilket beløb bevillingen ønskes ændret. Det hænger sammen med kravet om, at budgettet skal være umiddelbart egnet til realisering.

Der er ikke krav om, at ethvert udgiftsforøgende ændringsforslag skal ledsages af et forslag til finansiering af de øgede udgifter.

Ændringsforslag skal indsendes til Økonomi og Personale på mail oe-p-budget@brk.dk med angivelse af, hvilket prisniveau forslagene er angivet i.

3.18 Hvor findes budgetmaterialet?

I løbet af budgetprocessen udarbejdes en del materiale. Det bliver lagt på kommunalbestyrelsens side på Dragenettet. Kommunalbestyrelsen bliver orienteret på mail, når der lægges nyt materiale på siden.

4 Tidsplan for den politiske proces

Dato/ periode	Aktør	Beskrivelse af aktivitet
21. februar	ØKU	Sag med budgetproces og budgetvejledning
29. februar	KB	ØKU-sag med budgetvejledning fremsendes til orientering
13. marts	ØKU	Sag om kommunens økonomiske situation i 2025 og beslutning om spareramme
19. marts	KB	Opstartsmøde for det kommende budgetarbejde
17. april	ØKU	Sag med befolkningsprognose Sag om tilpasninger af budgettet til den demografiske udvikling (demografikorrektioner)
1. maj	Eksterne parter	Frist for eksterne parter til at sende ansøgninger til budget 2025 via formular på kommunens hjemmeside jf. afsnit 3.6
Juni	Alle udvalg	Frist for politisk behandling af sager med økonomiske konsekvenser for budget 2025 inden de oversendes til at indgå i budgetdrøftelserne Orientering om administrative spareforslag på det enkelte udvalgsområde
Medio juni		Aftale mellem KL og regeringen om kommunernes økonomi for 2025 forventes klar
20. juni	KB	Budgetseminar 1
25. juni		Spareforslag og øvrige forslag sendes i høring/til kommentering (frist 16. august)
26. juni kl. 12	KB	Frist for partierne til at indsende forslag og spørgsmål, der skal beregnes/besvares af administrationen. Beskrivelse af forslag skal sendes til direktionen på mail senest den 26. juni kl. 12.
1. juli		Indenrigs- og Sundhedsministeriets udmelding om skatter, tilskud og udligning
Dato ikke fastlagt endnu	HMU og KB	Dialogmøde mellem HovedMED og kommunalbestyrelsen (HovedMED planlægger og inviterer)
15. august	KB	Tilbage melding på beregninger og svar til partierne sendes til kommunalbestyrelsen
15. august	HMU m.fl.	Høringsperioden / udtalelisesperioden slutter
20. august	KB	Budgetseminar 2
30. august		Svar på ansøgning om tilskud som særlig vanskelig stillet kommune
31. august kl. 18.00	KB	Partierne fremsender deres budgetforslag til Økonomi og Personale samt kommunalbestyrelsen
2.-3. september	KB	Budgetforhandlinger
9. september	Gr.formænd	Evt. gruppeformandsmøde i forligskredsen om budgetforligsemnerne
11. september	HMU m.fl.	Nye og ændrede forslag fra budgetforhandlinger sendes i høring og til kommentering (frist den 25. september)
12. september	ØKU	Sag om budgetkorrektioner til 2025 som følge af lov- og cirkulæreprogrammet mv. Sag om budgetforslaget og oversendelse til kommunalbestyrelsens behandlinger
19. september	KB	1. behandling af budgetforslaget
25. september	HMU m.fl.	Høringsperiode / udtalelisesperiode for nye og ændrede forslag fra budgetforhandlingerne slutter
27. september	KB	Frist for ændringsforslag kl. 8
September	Borgmester	Borgmestermøde i KL-regi
10. oktober	KB	2. behandling af budgettet

5 Præmisser for budget 2025

Budgetlægningen for 2025 tager udgangspunkt i budgettet for 2024 som kommunalbestyrelsen godkendte den 12. oktober 2023.

De vedtagne budgetter er i hovedtal følgende:

Mio. kr. - årets priser	R2022	B2023	B2024	BO2025	BO2026	BO2027
Indtægter	-3.122,0	-3.185,5	-3.396,5	-3.457,2	-3.614,3	-3.774,9
<i>Skatter</i>	-1.916,6	-1.997,5	-2.108,8	-2.151,0	-2.228,4	-2.312,7
<i>Tilskud og udligning</i>	-1.205,4	-1.188,0	-1.287,7	-1.306,2	-1.385,9	-1.462,2
Driftsvirksomhed	3.104,9	3.136,3	3.274,0	3.424,5	3.580,8	3.754,2
Renter m.v.	3,0	-2,2	1,9	2,9	3,8	4,5
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-14,1	-51,4	-120,6	-29,9	-29,7	-16,2
Anlægsvirksomhed	58,0	62,5	83,8	74,4	52,1	57,6
Resultat af det skattefinansierede område	44,0	11,0	-36,8	44,6	22,4	41,5
Det brugerfinansierede område	-1,1	-5,2	-4,9	-5,0	-5,1	-5,2
Samlet resultat	42,9	5,8	-41,7	39,6	17,3	36,3
Øvrige poster	52,9	-5,8	40,5	18,9	36,2	23,1
<i>Optagelse af lån</i>	-98,1	-32,0	-23,0	-20,0	-15,0	-15,0
<i>Afdrag på lån</i>	110,0	44,7	36,6	37,2	36,8	37,0
<i>Øvrige balanceforskydninger</i>	41,0	21,5	-0,2	1,7	14,4	1,1
<i>Planlagt brug/styrkelse af kassebeholdningen</i>		-40,0	27,2	0,0	0,0	0,0
Kasseforøgelse (-)/forbrug (+)	95,8	0,0	-1,2	58,5	53,5	59,4

Der er en række præmisser for arbejdet med budgetforslaget for 2025, både af intern og ekstern karakter:

- 1) Som udgangspunkt er ubalancen på 58,5 mio. kr. i budget 2025 baseret på første overslagsår i budget 2024
- 2) I udgangspunktet for budget 2025 er forudsat et tilskud som særlig vanskelig stillet kommune efter ansøgning på 55 mio. kr. I 2024 modtager Bornholms Regionskommune et tilskud på 95 mio. kr.
- 3) Kommunalbestyrelsen har i budget 2024 justeret budgetniveauet på serviceområderne, hvor justeringen har en anden virkning i 2025. Det er:
 - a. Børn og ungeområdet, som reduceres med 1,9 mio. kr. i 2025 i forhold til 2024
 - b. Ældreområdet, som reduceres med 4,8 mio. kr. i 2025 i forhold til 2024
 - c. Psykiatri og Handicap, som øges med 0,7 mio. kr. i 2025 i forhold til 2024
- 4) Kommunalbestyrelsen har i budget 2024 vedtaget en række besparelser med stigende virkning i 2025. Disse udgør ca. 14 mio. kr., hvor de væsentligste beløb er:
 - a. Sammenlægning af Rønneskolerne i ét skoledistrikt i Rønne (2,0 mio. kr.)
 - b. Reduktion af tildeling ved klasser over 22 elever (1,2 mio. kr.)
 - c. Bortfald af fri befordring ved frit skolevalg (0,6 mio. kr.)
 - d. Sammentækning af natopgaven på ældreområdet, overgang til madpakker i hjemmeplejen og reduktion sfa. sædvanligt indbo (robotstøvsugere) (1,3 mio. kr.)
 - e. Sygedagpenge og jobafklaringsforløb, business case (Marselisborg) (2,6 mio. kr.)
 - f. Bortfald af kulturaftale (0,4 mio. kr.)
 - g. Reduktion af bevilling til Bornholms Teater (0,5 mio. kr.)

- h. Retænkning af biblioteksområdet (0,7 mio. kr.)
 - i. Drift af nye el-busser (0,9 mio. kr.)
 - j. Personale til boligudvikling (B2022) (0,7 mio. kr.)
- 5) Budgetopfølgningen pr. 31. oktober 2023 har vist merforbrug på flere områder. På børn- og ungeområdet og psykiatri- og handicapområdet er der udarbejdet genopretningsplaner med henblik på at nedbringe og indhente merforbruget i 2023 i de kommende år. Det må på den baggrund forventes, at der kan blive behov for at tilpasse budgetniveauet på flere områder i forbindelse med budget 2025.
- 6) Budget 2024 er baseret på de pris- og lønskøn som KL meldte ud i juli 2023 i forbindelse med økonomiaftalen. Siden da er inflationen stagneret så priserne nu forventes at stige mindre i 2024 end forventet i juli 2023. KL forventer dog ikke at udsende nye skøn over pris- og lønudviklingen før overenskomstforhandlingerne pr. 1. april 2024 på det kommunale område er afsluttet.
- 7) KL har siden budgetlægningen for 2009 forestået en koordinering af kommunernes budgetlægning med henblik på, at kommunerne under ét kan overholde de rammer der bliver aftalt i økonomiaftalen mellem regeringen og KL. Dette kaldes siden 2022 for "Den fælleskommunale budgetkoordinering". Den fælleskommunale budgetkoordinering indebærer, at kommunerne fra august og frem til budgetvedtagelsen indberetter forventningerne til budgetlægningen til KL. På borgmestermøder fremlægges udsigterne til at kommunerne overholder rammerne, og kommunernes opfordres til at bidrage til aftaleoverholdelsen. Dette kan betyde, at kommunerne bliver bedt om at revurdere budgetterne helt frem til 2. behandlingen af budgettet, hvorfor der i budgetforliget med fordel kan tages stilling til, hvordan BRK kan bidrage såfremt, der bliver behov for det.
- 8) Det fremgår af økonomiaftalen for 2024 mellem regeringen og KL, at 3 mia. kr. af bloktilskuddet er gjort betinget af, at kommunerne under ét overholder den aftalte serviceramme. Endvidere er 1 mia. kr. af bloktilskuddet betinget af, at kommunerne under ét overholder den aftalte bruttoanlægsramme.
- I 2024 udgør Bornholms Regionskommunes andel af det betingede bloktilskud henholdsvis 19,9 mio. kr. og 6,6 mio. kr. Det betingede bloktilskud er den del af bloktilskuddet, som er betinget af, at kommunerne overholder de aftalte rammer for drift og anlæg. Det udbetales typisk først fra den 1. april, da Danmarks Statistik skal levere de endelige opgjorte budgettal, før den del af bloktilskuddet bliver frigivet til kommunerne.
- 9) Indenrigs- og Sundhedsministeriet udmelder fristerne for at søge om forhøjelse af udskrivningsprocenten sammen med udmelding af skatter, udligning og tilskud den 1. juli. Tidligere har fristen været ca. medio august og med en ny frist medio september. I økonomiaftalen for 2024 var der ikke aftalt nogen ramme for skatteforhøjelser.

6 Administrative og øvrige forhold i budgetlægningen

I dette kapitel er kort beskrevet nogle af de centrale opgaver og øvrige forhold, som løses administrativt i budgetprocessen.

6.1 Forslag til besparelser, udvidelser og anlæg

Administrationen skal sikre, at relevante områder i organisationen bliver inddraget i udarbejdelsen af forslagene, fx Ejendomme og Drift i forbindelse med udarbejdelse af anlægsforslag vedrørende kommunens bygninger. Det kan også være andre centre, hvis et forslag har tværgående konsekvenser eller vil påvirke opgaveudførelsen på andre områder.

6.2 Teknisk basisbudget

I det administrative forberedende arbejde vil der ske tilpasninger af budgettet af teknisk karakter. Det betyder, at der indarbejdes tekniske tilpasninger af budgettet, som ikke har politisk karakter eller servicemæssige konsekvenser. Set i sammenhæng med sparerammen skal det give et råderum som sikre mulighed for politiske prioriteringer.

Tekniske tilpasninger til budgettet godkendes af direktionen inden de indarbejdes i basisbudgettet.

6.3 Takster

Der skal foreligge et takstbilag både til budgetforslaget og til det vedtagne budget. Forslag til takster vil indgå i materialet til budgetforhandlingerne i det omfang, det er muligt.

6.4 HovedMED-udvalget

HovedMED vil blive inddraget og orienteret om budgetarbejdet på udvalgets ordinære møder. Derudover vil HovedMED få mulighed for at kommentere forslag inden budgetforhandlingerne, og hvis der fremsættes nye forslag i den afsluttende del af processen.

Direktionen aftaler med HovedMED, hvor mange medarbejderrepræsentanter fra HovedMED der kan deltage i de tre budgetseminarer. Medarbejderrepræsentanternes rolle under møderne og forhandlingerne er observerende.

6.5 Tilpasning til den forventede befolkningsudvikling

Som tidligere år tilpasses budgetrammerne i forhold til den forventede udvikling i befolkningstallet og -sammensætningen (den demografiske udvikling).

Med udgangspunkt i en befolkningsprognosemodel kan der beregnes en befolkningsprognose på baggrund af de faktiske folketal pr. 1. januar.

Økonomi- og Klimaudvalget får en sag til behandling om befolkningsprognosen sammen med forudsætningerne i modellen i april. På mødet får Økonomi- og Klimaudvalget også forelagt en sag om tilpasning af budgetrammerne til budgetåret og overslagsårene.

6.6 Indtægter fra skatter, tilskud og udligning

De økonomiske forudsætninger for budgetåret baseres i udgangspunktet på det statsgaranterede udskrivningsgrundlag, som dermed lægges til grund for budgetteringen af tilskud og

udligning. Til beregning af tilskud og udligning for overslagsårene anvendes KL's prognosemodel.

Senest den 1. juli udsender Indenrigs- og Sundhedsministeriet de økonomiske forudsætninger til kommunerne. Kommunen kan enten vælge et statsgaranteret udskrivningsgrundlag eller vælge selv at skønne over udskrivningsgrundlaget.

Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med 2. behandlingen af budgettet træffe valg mellem statsgaranti og selvbudgettering.

6.7 Pris- og lønfremskrivning

I processen vil forslag og de økonomiske oversigter mv. være i indeværende års pris- og lønniveau. Til 1. og 2. behandlingen fremskrives budgettallene til budgetårets-pris- og lønniveau.

I pris- og lønfremskrivningen anvendes KL's pris- og lønskøn. Der kan efter økonomichefens vurdering foretages afvigende pris- og lønfremskrivning for enkelte konti når særlige forhold gør sig gældende. Hvis der efter budgetvedtagelsen kommer en ændring til lønfremskrivningen i forbindelse med reguleringsordningen, vil lønbudgetterne blive justeret i overensstemmelse hermed.

6.8 Bloktilskudsændringer

Lov- og Cirkulæreprogram

Statens regulering af kommunernes tilskud offentliggøres i lov- og cirkulæreprogrammet. Reguleringen finder sted, hvis de økonomiske forudsætninger for aftalte aktiviteter er ændret, siden aftalen om økonomien for foregående år blev indgået.

Årets lov- og cirkulæreprogram foreligger medio juni og omfatter reguleringer for en 3-årig periode. Da budgetlægningen omfatter budgetåret og tre budgetoverslagsår videreføres bloktilskudsændringerne for andet budgetoverslagsår til det tredje budgetoverslagsår.

Økonomi- og Klimaudvalget tilpasser på baggrund heraf budgetrammerne, som derved reguleres for de opgave- og aktivitetsændringer, hvor kommunen har fået bloktilskudsreguleringer. Reguleringen sker i forhold til Bornholms Regionskommunes andel af bloktilskuddet baseret på befolkningstallet. Reguleringen sker som hovedregel automatisk efter indstilling fra direktionen, idet der foretages en vurdering af de enkelte punkters relevans for kommunen.

Hvis reguleringen til udvalgene er mindre end den samlede bloktilskudsregulering, tilgår den overskydende del kassebeholdningen – og omvendt, hvis reguleringen og dermed tillægsbevillingerne til udvalgene overstiger den samlede regulering, dækkes differencen ved forbrug af kassebeholdningen.

Budgetgaranti

Ved ændringer i budgetgarantien reguleres budgetrammerne som udgangspunkt på samme måde som lov- og cirkulæreprogrammet, såfremt ændringerne er en afledt konsekvens af lovændringer.

Øvrige ændringer i bloktilskuddet

Budgetrammerne korrigeres som udgangspunkt ikke for øvrige ændringer i bloktilskuddet, herunder øvrige ændringer i budgetgarantien eller andre ændringer i forlængelse af økonomiaftalen.